

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ **È È** **κατά** **ΕΛΛΑΔΑΣ**

(Προσφυγή αριθ. 24089/08)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

16 Σεπτεμβρίου 2010

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση **È È** **κατά Ελλάδας,**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα αποτελούμενο από τους:

Nina Vajić, *πρόεδρο,*

Χρήστο Ροζάκη,

Khanlar Hajiyev,

Dean Spielmann,

Sverre Erik Jebens,
Giorgio Malinverni,
Γεώργιο Νικολάου, *δικαστές,*
και τον Søren Nielsen, *γραμματέα τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 26 Αυγούστου 2010,
Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 24089/08) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από έναν υπήκοο του Κράτους αυτού, τον κύριο È È («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 5 Μαΐου 2008 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τον κύριο Α. Στεβή, δικηγόρο του συλλόγου Θεσσαλονίκης. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Σ. Σπυρόπουλο, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Μ. Γερμάνη, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 3 Σεπτεμβρίου 2009, η πρόεδρος του πρώτου τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση τις αιτιάσεις τις ελκόμενες από τη διάρκεια της διαδικασίας και την απουσία προσφυγής ως προς τούτο. Όπως επιτρέπει το άρθρο 29 § 1 της Σύμβασης, αποφασίσθηκε επιπλέον να αποφανθεί το τμήμα συγχρόνως επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Ο προσφεύγων έχει γεννηθεί το 1960 και κατοικεί στη Θεσσαλονίκη.

5. Στις 4 Φεβρουαρίου 2002, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας μία αίτηση ακύρωσης της απόφασης του εκλεκτορικού σώματος και της γενικής συνέλευσης του τμήματος φυσικής αγωγής και αθλητισμού

του Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης να μη διορισθεί στη θέση του επίκουρου καθηγητή.

6. Στις 10 Ιουλίου 2007, με μία εκτενώς αιτιολογημένη απόφαση, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτηση (απόφαση αριθ. 1963/2007). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε στις 6 Νοεμβρίου 2007.

7. Εν τω μεταξύ, με την υπουργική απόφαση αριθ. Β2/4901 της 27^{ης} Φεβρουαρίου 2002, ο προσφεύγων μετατέθηκε στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΟ

I. ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

8. Ο προσφεύγων παραπονείται για το δίκαιο και τη διάρκεια της επίδικης διαδικασίας. Επικαλείται το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, τα εφαρμοστέα τμήματα του οποίου έχουν ως εξής:

«1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικαίως (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...).»

A. Επί της αιτίας της ελκόμενης από το δίκαιο της διαδικασίας

Επί του παραδεκτού

9. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας προσέβαλε το δικαίωμά του σε δίκαιη δίκη. Κατά την άποψή του, το ανώτατο δικαστήριο δεν αιτιολόγησε δεόντως την απόφασή του και αγνόησε πολλά από τα επιχειρήματά του που έπρεπε να ληφθούν υπόψη.

10. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του που αντανακλά μία αρχή συνδεδεμένη με την ορθή απονομή της δικαιοσύνης, οι δικαστικές αποφάσεις πρέπει να αναφέρουν κατά τρόπο επαρκή τους λόγους πάνω στους οποίους στηρίζονται. Η έκταση του καθήκοντος αυτού μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τη φύση της απόφασης και πρέπει να εξετάζεται υπό το φως των περιστάσεων της κάθε περίπτωσης. Αν και το άρθρο 6 § 1 επιβάλλει στα δικαστήρια

να αιτιολογούν τις αποφάσεις τους, η υποχρέωση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι απαιτεί μία λεπτομερή απάντηση σε κάθε επιχείρημα (βλέπε, ιδίως, *Garcia Ruiz κατά Ισπανίας* [GC], αριθ. 30544/96, § 26, CEDH 1999-I). Εν προκειμένω, ενόψει των στοιχείων που έχει στη διάθεσή του, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων δεν μπορεί να υποστηρίξει βάσιμα ότι η επικρινόμενη απόφαση δεν ήταν δεόντως αιτιολογημένη.

11. Συνεπώς, η αιτίαση αυτή είναι προδήλως αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

B. Επί της αιτίασης της ελκόμενης από τη διάρκεια της διαδικασίας

1. Επί του παραδεκτού

12. Η Κυβέρνηση σημειώνει ότι δεν ήταν απαραίτητο ο προσφεύγων να λάβει γνώση του περιεχομένου της απόφασης αριθ. 1963/2007 για να διατυπώσει την αιτίασή του την ελκόμενη από τη διάρκεια της διαδικασίας. Υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων δεν έπρεπε να περιμένει την καθαρογραφή της απόφασης αριθ. 1963/2007, αλλά ότι έπρεπε να προσφύγει ενώπιον του Δικαστηρίου εντός προθεσμίας έξι μηνών από τις 10 Ιουλίου 2007, ημερομηνία δημοσίευσης της οριστικής εσωτερικής απόφασης. Εκτιμά ως εκ τούτου ότι η αιτίαση αυτή είναι εκπρόθεσμη.

13. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του, όταν η επίδοση δεν προβλέπεται στο εθνικό δίκαιο, όπως εν προκειμένω, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ημερομηνία από την οποία οι διάδικοι δύνανται πράγματι να λάβουν γνώση του περιεχομένου της οριστικής εσωτερικής απόφασης (βλέπε μεταξύ άλλων *Παπαχελάς κατά Ελλάδας* [GC], αριθ. 31423/96, § 30, CEDH 1999-II).

14. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η απόφαση αριθ. 1963/2007 του Συμβουλίου της Επικρατείας, οριστική εσωτερική απόφαση κατά την έννοια του άρθρου 35 § 1 της Σύμβασης, καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε στις 6 Νοεμβρίου 2007, ημερομηνία από την οποία ο προσφεύγων μπορούσε να λάβει αντίγραφο της. Έπεται ότι η προσφυγή, η οποία κατατέθηκε στις 5 Μαΐου 2008, δεν είναι εκπρόθεσμη. Συνεπώς, πρέπει να απορριφθεί η ένσταση της Κυβέρνησης.

15. Το Δικαστήριο διαπιστώνει επιπλέον ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο

σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

2. Επί της ουσίας

α) Περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη

16. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 4 Φεβρουαρίου 2002 με την κατάθεση της αίτησης ακύρωσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας και περατώθηκε στις 6 Νοεμβρίου 2007 με την καθαρογραφή της απόφασης αριθ. 1963/2007 του εν λόγω δικαστηρίου. Διήρκεσε επομένως πάνω από πέντε έτη και εννέα μήνες για ένα βαθμό δικαιοδοσίας.

β) Εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας της διαδικασίας

17. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το διακύβευμα της διαφοράς ήταν μικρής σημασίας για τον προσφεύγοντα και την επαγγελματική ζωή του καθώς αυτός είχε εν τω μεταξύ μετατεθεί στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ότι, συνεπώς, η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας ήταν άνευ σημασίας για εκείνον.

18. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η εξέλιξη της καριέρας του είναι μεγίστης σημασίας για αυτόν.

19. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μίας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και της σημασίας της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII). Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι στις εργατικές διαφορές απαιτείται ιδιαίτερη ταχύτητα (*Ruotolo κατά Ιταλίας*, 27 Φεβρουαρίου 1992, § 17, série A no. 230-D).

20. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα της προκείμενης υπόθεσης και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε πιο πάνω αναφερόμενη υπόθεση *Frydlender*).

21. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να μπορεί να

οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία του επί του ζητήματος αυτού, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν προκειμένω η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δε συνάδει με την απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

22. Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 λαμβανομένης υπόψη της αιτίας της ελκόμενης από τη διάρκεια της διαδικασίας.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

23. Ο προσφεύγων παραπονείται επίσης για το γεγονός ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει κανένα δικαστήριο στο οποίο να μπορεί κάποιος να απευθυνθεί για να παραπονεθεί για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας. Επικαλείται το άρθρο 13 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη (...) Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίαι παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

24. Θεωρώντας ότι δεν υπήρξε υπέρβαση της λογικής προθεσμίας, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το άρθρο 13 της Σύμβασης δεν έχει εν προκειμένω εφαρμογή. Επικουρικά, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων μπορούσε να επιταχύνει τη διαδικασία καταθέτοντας αίτηση στη βάση του άρθρου 127 του νόμου αριθ. 2717/1999. Το εν λόγω άρθρο προβλέπει ότι ο διοικητικός δικαστής μπορεί να ορίσει δικάσιμο σε πιο κοντινή ημερομηνία είτε με δική του πρωτοβουλία είτε κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερομένου.

A. Επί του παραδεκτού

25. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει λοιπόν να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

26. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 13 εγγυάται μία πραγματική προσφυγή ενώπιον εθνικού δικαστηρίου που να επιτρέπει την προσφυγή κατά της παραβίασης της υποχρέωσης, η οποία επιβάλλεται από το άρθρο 6 § 1, να εκδικάζονται οι υποθέσεις μέσα σε λογική προθεσμία (βλέπε *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], no. 30210/96, § 156, CEDH 2000-XI).

27. Εξάλλου, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν προσφέρει στους ενδιαφερόμενους μία πραγματική προσφυγή με την έννοια του άρθρου 13 της Σύμβασης που να τους επιτρέπει να προβάλουν τις αιτιάσεις τους κατά της διάρκειας μιας διαδικασίας (*Κόντη-Αρβανίτη κατά Ελλάδας*, no. 53401/99, §§ 29-30, 10 Απριλίου 2003). Το Δικαστήριο δεν διακρίνει εν προκειμένω κανένα λόγο για να παρακάμψει την νομολογία αυτή, πολύ περισσότερο αφού η Κυβέρνηση δεν βεβαιώνει ότι η ελληνική έννομη τάξη έχει αποκτήσει εν τω μεταξύ μία τέτοια προσφυγή.

28. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν προκειμένω υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω της απουσίας στο εθνικό δίκαιο μιας προσφυγής που θα επέτρεπε στον προσφεύγοντα να επιτύχει την κύρωση του δικαιώματός του να δικαστεί η υπόθεσή του μέσα σε λογική προθεσμία, με την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

29. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

30. Ο προσφεύγων αξιώνει 119.260,40 ευρώ για υλική ζημία. Αξιώνει επίσης 80.000 ευρώ για την ηθική βλάβη που υποστηρίζει ότι υπέστη.

31. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει το αίτημα για υλική ζημία και υποστηρίζει ότι μία διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε αφ'εαυτής μία επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για την ηθική βλάβη.

32. Το Δικαστήριο δε διακρίνει την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ των παραβιάσεων που διαπιστώθηκαν και της επικαλούμενης υλικής ζημίας και απορρίπτει αυτό το αίτημα. Απεναντίας, εκτιμά ότι συντρέχει λόγος να επιδικάσει στον προσφεύγοντα 5.000 ευρώ για την ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

33. Ο προσφεύγων δε ζητεί κανένα ποσό για έξοδα και δικαστική δαπάνη. Συνεπώς, δε συντρέχει λόγος να του επιδικασθεί κάποιο ποσό για την αιτία αυτή.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

34. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς τις αιτιάσεις τις ελκόμενες από την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας και την απουσία προσφυγής ως προς τούτο και απαράδεκτη κατά τα λοιπά..

2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης.

4. *Αποφαίνεται*

α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 5.000 (πέντε χιλιάδες)

ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος,

β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτά θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

5. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 16 Σεπτεμβρίου 2010 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

Søren Nielsen

Γραμματέας

(υπογραφή)

Nina Vajić

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 11 Οκτωβρίου 2010.

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος